

Arystotelesowskie spojrzenie na związki estetyki i prawa: wykorzystanie greckiego imaginarium społecznego w edukacji prawniczej.

W ramach projektu analizie zostanie poddana klasyczna filozofia grecka, a w szczególności idee Arystotelesa, które, poprzez włączenie wymiaru etycznego i estetycznego do nauki i praktyki prawa, mogą zostać wykorzystane w ramach współczesnej edukacji prawniczej. W ciągu ostatnich kilku dekad obserwuje się rosnącą tendencję, czy by w ramach nauk społecznych uwzględnić tzw. „czynniki ludzkie”. Ta zmiana doprowadziła do rozwoju takich ruchów jak „Prawo i literatura” oraz „Prawo i humanistyka”, które próbują łączyć dzieła literackie i artystyczne w obszar studiów nad prawem. Krytycy twierdzą jednak, że tym interdyscyplinarnym podejściom brakuje solidnych podstaw teoretycznych, które umożliwiłyby im koegzystencję z tradycyjną nauką prawa. Prezentowany projekt proponuje wypełnienie tej luki poprzez zaproponowanie arystotelesowskich ram — w szczególności jego koncepcji *fronesis* (mądrości praktycznej) — jako sposobu na zintegrowanie myślenia etycznego, politycznego i estetycznego z edukacją prawniczą w sposób spójny i znaczący.

Koncepcja *fronesis* Arystotelesa jest kluczowa dla zrozumienia, jak można nauczyć prawników krytycznego i odpowiedzialnego myślenia o prawie. *Froneis* nie polega jedynie na przestrzeganiu zasad prawnych, ale obejmuje również dokonywanie wyborów etycznych, rozumienie relacji międzyludzkich oraz angażowanie się w złożone relacje społeczne. Dzieła Arystotelesa, w szczególności *Poetyka*, *Polityka* i *Etyka Nikomachejska*, oferują szersze spojrzenie na tzw. „mądrość praktyczną”, wymagającą aktywnego zaangażowania emocjonalnego oraz użycia wyobraźni — aspektów, które są często pomijane we współczesnej edukacji prawniczej, skoncentrowanej głównie na rozumie i umiejętnościach technicznych. Łącząc etykę, rozumowanie i wyobraźnię, *fronesis* oferuje bardziej holistyczne podejście do praktyki prawniczej, kładące nacisk na osąd, odpowiedzialność oraz zdolność do zrozumienia głębszych, ludzkich i społecznych wymiarów prawa.

W ramach projektu zamierzamy także wykazać, że starożytne greckie rozumienie prawa i sprawiedliwości może dostarczyć cennych spostrzeżeń na temat współczesnej rzeczywistości politycznej i prawnej w demokratycznych społeczeństwach, tym samym wzbogacając *fronetyczną* część wiedzy prawniczej. Choć w starożytnej Grecji nie istniał zawód prawnika, greccy poeci byli równie głęboko jak filozofowie zaangażowani w kwestie sprawiedliwości (*dike*), ustroju (*politeia*) oraz roli prawa w społeczeństwie. Analizując greckie mity, tragedie i inne narracje kulturowe, możemy znaleźć bogate źródło wiedzy na temat ludzkich zachowań, i dylematów moralnych, z którymi prawnicy stykają się w ramach swojej działalności. Takie podejście, wykorzystujące greckie „imaginariusz społeczny”, może wzbogacić sposób, w jaki myślimy o prawie i praktyce prawniczej dzisiaj.

Celem prowadzonych badań jest stworzenie ram teoretycznych dla takiego modelu edukacji prawniczej, który uwzględni szersze rozumienie kompetencji prawniczych, obejmujących wyobraźnię oraz namysł etyczny i polityczny. W związku z tym, oprócz analizy metodologicznych aspektów integracji *fronesis* z nauką prawa, część projektu poświęcona będzie eksploracji wybranych greckich narracji, które mogą pomóc prawnikom rozwinąć lepszy osąd, bardziej etyczne podejmowanie decyzji oraz głębsze zrozumienie ich społecznej odpowiedzialności.

Projekt ten ma na celu integrację nauk prawnych z naukami humanistycznymi i filozofią polityczną. Wspiera tym samym coraz bardziej popularne, również na gruncie polskim, nurty jurisprudenckie takie jak „Prawo i literatura” czy „Prawo i humanistyka”.